Detectie en opvolgen van (potentiële) plegers van seksueel geweld: de rol van de huisarts

Haio: DIREN Nesrin , U.G.
Promotor: KEYGNAERT Ines , U.G.
Praktijkopleider: DESMET Peter , LAFONTAINE Julie , MOEYERSOONS Jean-Pierre , PEELMAN Lieven

Context: Seksueel geweld is wereldwijd een zorgwekkend probleem met diepgaande gevolgen voor individuen en gemeenschappen. Het treft niet alleen slachtoffers op fysiek en psychologisch vlak, maar heeft ook ernstige sociale en maatschappelijke implicaties. Het identificeren en aanpakken van (potentiële) plegers van seksueel geweld is van cruciaal belang voor preventie. Potentiële plegers, met afwijkende seksuele interesses en fantasieën, hebben een verhoogd risico op het plegen van seksueel geweld (1). In dit opzicht kan de huisarts een essentiële rol spelen door vroege detectie en interventie bij risicovolle individuen. Echter, de specifieke rol van de huisarts in het detecteren en opvolgen van (potentiële) plegers van seksueel geweld blijft nog grotendeels onduidelijk.

Onderzoeksvraag: Dit onderzoek richt zich op het verkennen van bestaande preventie- en zorgmaatregelen voor (potentiële) plegers van seksueel geweld, en de rol van huisartsen in de detectie en opvolging ervan. We streven naar een dieper inzicht in de kennis en ervaring van huisartsen en andere zorgverleners op dit gebied, evenals naar de kenmerken en ervaringen van (potentiële) plegers van seksueel geweld met betrekking tot zorgverlening. Door middel van een grondige literatuurstudie willen we concrete aanbevelingen en beleidsvoorstellen formuleren ter verbetering van de zorg voor (potentiële) plegers van seksueel geweld.

Methode: Voor dit literatuuronderzoek is een Critical Interpretive Synthesis (CIS) gebruikt. Tussen januari 2022 en januari 2024 zijn 44 peer-reviewed artikelen via Pubmed, 2 bronnen via Google Scholar en 11 grijze literatuurbronnen verkregen en geanalyseerd. Tijdens de CIS werden de bronnen verder uitgebreid door gebruik te maken van de bronnen waarnaar werd gerefereerd in de geanalyseerde studies. In totaal zijn 157 bronnen geraadpleegd voor dit onderzoek.

Resultaten: (Potentiële) plegers van seksueel geweld vertonen vaak psychologische problemen en hebben jeugdtrauma's in hun voorgeschiedenis. Bij het zoeken naar hulp ervaren zij vaak hindernissen en vrezen zij stigmatisering. Anonimiteit is van groot belang voor de (potentiële) plegers. Momenteel ontbreekt in Vlaanderen een duidelijk screenings- en gezondheidszorgsysteem voor potentiële plegers van seksueel geweld. De literatuur over potentiële plegers, primaire en secundaire preventie, en de rol van huisartsen bij het identificeren en opvolgen van potentiële plegers is beperkt.

Conclusie: Het is essentieel om verder onderzoek te verrichten naar de ervaringen en perspectieven van potentiële plegers van seksueel geweld en huisartsen/zorgverleners in België, om een doeltreffend screenings- en gezondheidszorgsysteem op te zetten dat aan hun behoeften voldoet. Dit onderzoek benadrukt de rol van de huisarts als eerste aanspreekpunt, doorverwijzer en zorgcoördinator, waarbij bijscholing en enquêtes onder huisartsen kunnen helpen bij het vergroten van kennis en bewustzijn. Daarnaast is het van belang om gespecialiseerde hulpcentra te definiëren, verwijzingsprotocollen vast te stellen en een centrale informatieve website te creëren. Dit onderzoek erkent dat seksueel geweld het resultaat is van complexe interacties op individueel, interpersoonlijk, gemeenschaps- en structureel niveau, waarbij de huisarts een cruciale rol kan spelen binnen deze bredere context. Het openlijk bespreken van zorg voor potentiële plegers op

bevolkingsniveau is van groot belang om de drempels voor het zoeken naar hulp te verlagen.